

Sanktuarium w Świętej Wodzie, fot. Athantor / Wikimedia Commons

Supraśl. Punkt Usług Turystycznych „Bukowisko”, ul. Piłsudskiego 64, tel.: 85 7102470, turystyka@powiatbialostocki.pl.

w roku 1719 Bazyli Samotyja Lenczewski został uzdrowiony ze ślepoty, co dało początek uznawaniu tego miejsca za święte), Góra Krzyży (gdzie obok 25-metrowego Krzyża Milenijnego spon-tanicznie ustawiane są krzyże wotywnie), Dróżki Matki Bożej oraz miejsca nawiązujące nazewnictwem do Biblii: sadzawki Betsaida i Siloe, a także tzw. Ciasna Brama.

Supraśl. To niewielkie miasto jest pięknie położone nad rzeką Supraśl. Znajduje się tu prawosławny monaster męski oraz cerkiew Zwiastowania Przenajświętszej Bogurodzicy Maryi i św. Apostoła Jana Teologa – tzw. Ławra Suprańska. W potężnych zabudowaniach klasztoru mieści się m.in. muzeum ikon.

W Supraślu znajdziemy jednak więcej niezwykłych miejsc: wymienić należy pałac Buchholtzów będący siedzibą liceum plastycznego (wewnątrz znakomicie zachowana oryginalna stolarka i fantazyjna żeliwna klatka schodowa), XIX-wieczne drewniane domy tkaczy, neobarokowy kościół św. Trójcy czy urokliwe bulwary wzdłuż Supraśli. Na kilku cmentarzach znajdują się piękne kaplice – jak choćby neogotycka kaplica rodziny Buchholtzów.

Kopna Góra. Ta niewielka miejscowość leży nad rzeką Sokółdą, prawym dopływem Supraśli. W 1988 r. utworzono tu Arboretum im. Powstańców z 1863 r. Na 25 ha można zobaczyć nie tylko różne typy siedlisk leśnych wystę-

pujących w Puszczy Knyszyńskiej, ale także wiele ciekawych roślin pochodzących z różnych rejonów świata, m.in. miłorzęba japońskiego i metasekwoje chińską. W sąsiedztwie arboretum znajduje się mauzoleum powstańców listopadowych poległych podczas bitwy nad Sokółdą w 1831 r.

Meczet w Kruszynianach, fot. Polimerek / Wikimedia Commons

Gródek. Niegdyś duże miasteczko, a obecnie duża wieś to kolejny przykład wielokulturowej podlaskiej miejscowości. Przed II wojną światową w krajobrazie Gródka królowały drewniane synagogi, co wynikało z faktu, iż połowę jego mieszkańców stanowili Żydzi. Wedle udokumentowanych źródeł 1380 z nich zostało zgładzonych w Treblince. Dziś o społeczności żydowskiej w Gródku przypomina

Cerkiew w Gródku, fot. Athantor / Wikimedia Commons

tylko kirkut. Obecnie mieszka tu spora grupa wyznawców prawosławia – ich świątynia to cerkiew Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy. O roku w pobliskim parku – Uroczysku Boryk – organizowany jest Festiwal Muzyki Młodej Białorusi „Basowiszcz”.

Zalew Siemianówka. Zbiornik sąsiadujący z północną częścią Puszczy Białowiejskiej powstał w latach 1977–90. Gromadzona w nim woda stanowi zabezpieczenie dla terenów Narwiańskiego Parku Narodowego w okresie niskiego stanu wód, a także używana jest do nawadniania pól w tej części Podlasia. W Jeziorze Siemianowickim żyją liczne gatunki ryb, a na jego brzegach odnotowano występowanie 164 gatunków ptaków, w tym wielu podlegających w Polsce ochronie ścisłej (m.in. czapla biała, bie-

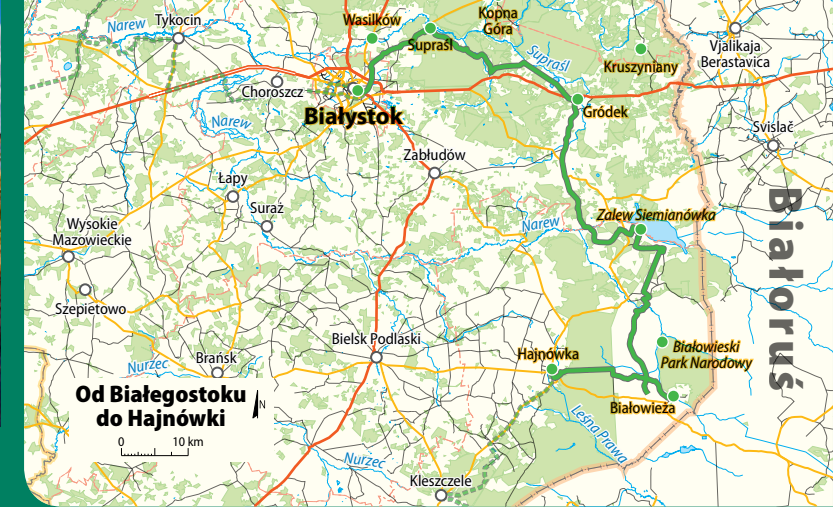
Zalew Siemianówka, fot. Wojsyl / Wikimedia Commons

lik zwyczajny i perkozek zwyczajny). Tereny sąsiadujące z akwenem stanowią także ostoję losia. Właśnie na Siemianówce kręcono sceny do filmu „Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa” ukazujące ucieczkę dzieci przez środek zamrzniętego jeziora.

Białowieża. Spora wieś, która zachowała klimat dawnego miasteczka, jest siedzibą dyrekcji Białowiejskiego Parku Narodowego. Można się tu wybrać do Rezerwatu Pokazowego Żubrów, obejrzeć zabytkowe świątynie (cerkiew i kościół) oraz budynki świeckie (m.in. te mieszczące Ośrodek Edukacji Przyrodniczej BPN) albo spędzić miło czas w Parku Pałacowym powstałym na przełomie XIX i XX w. przy myśliwskiej rezydencji carów Rosji. Rośnie w nim

Cerkiew w Białowieży, fot. M. Franaszek

Wydawca
Biuro Projektu – Regionalna Organizacja Turystyczna
Województwa Świętokrzyskiego
ul. Sciegiennego 2, 25-033 Kielce
tel./fax 41 3618057, 41 365 51 82
rot@swietokrzyskie.travel
www.rot.swietokrzyskie.travel

Opracowanie
Amistad Sp. z o.o. – Program PolskaTurystyczna.pl
pl. Na Groblach 8/2, 31-101 Kraków, tel.: 12 4229922
e-mail: biuro@polskaturystyczna.pl
www.polskaturystyczna.pl

ISBN 978-83-7560-165-7

www.greenvelo.pl

Fundusze Europejskie – dla rozwoju Polski Wschodniej
Projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

Wstęp

Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, mający 1980 km długości, jest najdłuższym szlakiem rowerowym w Polsce. Przebiega przez pięć województw leżących we wschodniej części kraju: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, podkarpackie oraz świętokrzyskie. Wystarczy popatrzeć na mapę z zaznaczonym przebiegiem szlaku, aby zdać sobie sprawę, jak wiele regionów łączy ta trasa i jak bardzo jest różnorodna krajobrazowo i kulturowo. Pośród krajobrazów nadmorskich i wyżynnych, na pojezierzach, w puszczech i w dużych ośrodkach miejskich, Green Velo pomaga odkryć najpiękniejsze oblicza ziem, na których przez wieki żyły różne społeczności: Polacy, Żydzi, Niemcy, Białorusini, Litwini, Ormianie czy Tatarzy.

Wycieczka szlakiem Green Velo na odcinku od Białegostoku do Niemirowa to niezwykła podróż w asyście cerkiewnych bani – drewnianych, miedzianych, blaszanych i połyskujących złotem. Te okolice to bowiem najliczniej zamieszkały przez społeczność prawosławną obszar w Polsce. Po drodze mija się też dwie piękne puszcze – Knyszyńską i Białowiejską, oraz urzekającą rzekę Supraśl stanowiącą wodną oś okolic Białegostoku. Trasa wiedzie przez tereny płaskie oraz nieznacznie pofałdowane, wyższe wzgórza znajdujące się w okolicach Grabarki i Mielnika.

Pałac Buchholtzów w Supraślu, fot. M. Franaszek

Atrakcje na trasie

1. OD BIAŁEGOSTOKU DO HAJNÓWKI

Święta Woda. Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej w Wasilkowie-Swiętej Wodzie to popularne miejsce pielgrzymkowe. Miejsce kultu istniało tu już w 1. poł. XVIII w., za sanktuarium zostało oficjalnie uznane w 1997 r. Poza kościołem znajdują się tu: grota z cudownym źródłem (obmywszy się w nim

Pałac Buchholtzów w Supraślu, fot. M. Franaszek

● Brama BPN w Białowieży, fot. M. Franaszek

Białowieży Park Narodowy. Park o powierzchni ponad 10,5 tys. ha chroni najlepiej zachowany fragment Puszczy Białowieżskiej, ostatniego na niżu Europy naturalnego lasu liściastego i mieszanego o charakterze pierwotnym, nieprzekształconego w żaden sposób przez człowieka. Symbolem parku jest żubr. Zarówno Białowieży Park Narodowy, jak i jego białoruski odpowiednik, zostały wpisane na listę UNESCO. Przez park prowadzi zabytkowa linia kolejki wąskotorowej z Hajnówki do Topiła.

2. OD HAJNÓWKI DO NIEMIROWA

Dubicze Cerkiewne i Kleszczele. W tych dwóch wsiach na południowo-zachodnich krańcach Puszczy Białowieżskiej znajdują się wspaniałe przykłady architektury cerkiewnej. W Dubiczach można zobaczyć zbudowaną po II wojnie światowej cerkiew Opieki Przenajświętszej Marii Panny. Jest to świątynia drewniana, pomalowana na niebiesko (co nawiązuje do tutejszej tradycji) i bogato zdobiona. Sąsiaduje z nią cmentarz parafialny z nagrobkami także

Białowieża. Punkt Informacji Turystycznej, ul. Kolejowa 17, tel.: 85 6812295, pttk@pttk.bialowieza.pl. **Hajnówka.** Centrum Turystyki Regionu Puszczy Białowieżskiej – Lokalna Organizacja Turystyczna, ul. 3 Maja 45, tel.: 85 6824381, turystyka@powiat.hajnówka.pl. **Kleszczele.** Centrum Turystyki i Kultury „Hładyszka”, ul. 1 Maja 19, tel.: 85 6818054, moksir@kleszczele@gmail.com. **Siemiatycze.** Punkt Informacji Turystycznej, ul. Legionów Piłsudskiego 3, tel.: 85 6555856, promocja@siemiatycze.pl.

pomalowanymi na niebiesko. W Kleszczelach stoi murewana cerkiew Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny – z białymi ścianami i niebieskim dachem. Warto zobaczyć także drugą cerkiew, będącą niegdyś dzwonnica unicka, zabytkowy kościół katolicki, a także drewniany budynek dworca kolejowego.

Czeremcha. W tej dużej wsi blisko granicy z Białorusią znajduje się współczesna, sporych rozmiarów cerkiew Matki Bożej Miłującej. W miejscowości działa Gminny Ośrodek Kultury oraz Prywatna Historyczna Izba Tradycji, Pamięci Regionu i Kolei, gdzie można zobaczyć wiele elementów wyposażenia chat z tego rejonu oraz przedmioty związane z historyczną infrastrukturą kolejową Podlasia. Ze wsi pochodzi zespół folklorystyczny Czeremszyzna, zwany „Podlaską Hodowlą Muzyki Żywej”.

● Cerkiew Zaśnięcia NMP w Kleszczelach, fot. M. Franaszek

Siemiatycze. Miasto nad rzeką Kamionką, dopływem Bugu, pełne jest cennych zabytków. Można tu zobaczyć dawny klasztor misjonarzy, dawną bożnicę, murewaną cerkiew prawosławną Świętych Apostołów Piotra i Pawła z 1866 r. oraz domy klasycystyczne. Dość niezwykłymi obiektami są figury sfinksów stojące w miejscu dawnej

● Kościół w Siemiatyczach, fot. Proch / Wikimedia Commons

bramy wjazdowej prowadzącej do pałacu księżnej Anny Jabłonowskiej.

Drohiczyn. Leżący nad Bugiem Drohiczyn to jedno z najbardziej cennych kulturowo miast wschodniej Polski. W okresie jego największej świetności, tj. w 1. poł. XVII w. w Drohiczynie istniały trzy kościoły, po jednej cerkwi greckokatolickiej i prawosławnej oraz aż cztery klasztory różnych wyznań. W mieście funkcjonował także szpital i szkoła. Do najcenniejszych zabytków należą dziś zespoły poklasztorne jezuitów, franciszkanów i benedyktynów oraz dawna cerkiew unicka św. Mikołaja z ciekawym wyposażeniem wnętrza. Warto zwiedzić także dwa muzea (Diecezjalne oraz Regionalne) oraz grodzisko na Górze Zamkowej.

● Widok na Górę Zamkową w Drohiczynie, fot. J. Bryła / Wikimedia Commons

Mielnik. To dawne miasteczko leżące w rejonie zwanym podlaskim przełomem Bugu to kolejne miejsce, gdzie żyje wielu wyznawców prawosławia. Ze szczytu Góry Zamkowej rozpościera się widok na malowniczą dolinę rzeki. Na wzniesieniu można zobaczyć pozostałości grodziska z XI–XII w. i murewanej kaplicy – pomnika Aleksandra Newskiego z 1865 r., a także ruiny XIV-wiecznego zamku królewskiego

● Prom na Bugu, fot. J. Świerad

Grabarka. Niewielka wieś na wschód od Siemiatycz to najważniejsze miejsce kultu prawosławnego w Polsce. Historia Świętej Góry sięga 1710 r., gdy na Podlasiu śmiertelne żniwo zbierała epidemia cholery. Wtedy to – wedle legendy – jeden z okolicznych mieszkańców miał wizję objawiającą mu, że schronienie przed chorobą znajdzie na wzgórzu Grabarka. Ocaleni jako wotum wdzięczności Bogu zbudowali na wzgórzu drewnianą kapliczkę, z czasem zastąpioną cerkwią. W Święto Przemienienia Pańskiego, 6 sierpnia, przybywają tu tysiące pielgrzymów przynoszących krzyże wotywnie. Krzyże ustawiane wokół cerkwi od trzech stuleci tworzą już prawdziwy „las”, dlatego Grabarka nazywana jest często Górą Krzyży.

Drohiczyn. Punkt Informacji Turystycznej, ul. Kraszewskiego 13, tel.: 85 6557069, info.drohiczyn@interia.pl. **Mielnik.** Ośrodek Dziejów Ziemi Mielnickiej, ul. Brzeska 71, tel.: 85 6577100, odzm@mielnik.com.pl.

i kościoła zamkowego. Zawieruchy dziejowe przetrwały: prawosławna cerkiew Narodzenia Matki Bożej Przepięknej, neobarokowy kościół Przemienienia Pańskiego i synagoga, w której obecnie mieści się galeria sztuki. W Mielniku znajduje się też jedyna w Polsce wciąż działająca odkrywkowa kopalnia kredy, którą można oglądać z wybudowanej niedawno platformy widokowej.

● Grabarka – Góra Krzyży, fot. M. Franaszek

Łańcuch atrakcji

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE WSCHODNI SZLAK ROWEROWY GREEN VELO

Odcinek 1: Od Białegostoku do Hajnówki
Odcinek 2: Od Hajnówki do Niemirowa

WWW.GREENVELO.PL

